

לעילוי נשמת

אאמו"ר הר' ראובן בן שמואל זצ"ל

ולעילוי נשמת

מו"ח הר' יצחק ברוך בן אברהם הכהן זצ"ל

ת.נ.צ.ב.ה

עולת ראובן

עלון שבועי בפניני, לקחי וענייני פרשת השבוע

פרשת משפטים - שקלים

בסייעתא דשמיא. עלון מס' 34.

כ"ו שבט תשפ"ג

הדלקת הנרות י-ם: 4:52

צאת השבת י-ם: 6:05

ר"ת: 6:44

יישוב הכלי יקר לשלושה שאלות לגבי עבד עברי

שמות כא א "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם": ב "כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם":

יש להעיר: א. שכתב רש"י ואלה המשפטים, כל מקום שנא' אלה פסל את הראשונים, "ואלה" מוסיף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני ורואים שמשפטי התורה הינם המשך של עשרת הדיברות שנאמרו בסיני. וא"כ יש להקשות, מפני מה התורה פתחה את הפרשה בדין של עבד עברי שגנב מחבירו ואין לו ממה להשיב, ולכאורה היה ראוי יותר שהתורה תפתח את הפרשה בדיני "אנוכי ה' אלקיך" וכו' – והיינו מה שנא' בסוף הפרשה "לא תש- תחזה לאלהיהם" וכו'. שיהיה כתוב בתחילה ולא עבד עברי ששייך הוא לדיברה של "לא תגנוב"?

ב. עוד יש לשאול, מפני מה נאמר עבד עברי ולא אחיך או ישראל?

ג. מדוע רק שש שנים יעבוד ולא פחות ולא יותר?

ומפרש הכלי יקר - טעם להתחלת כל הדינין בשילוח העבד עברי חפשי לשש שנים, לפי שהדבר מתחילין "אנוכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עבדים". אמר כאן כשם שהיית עבד וחופשה ניתן לך כי פדיתך מבית עבדים, כך תקרא דרוך וחפשי לעבדך הנמכר לך בגניבתו, כי גם אתם נמכרתם בגניבת יוסף שמכרוהו השבטים ונתגלגל הדבר שירדו על ידו למצרים לבית עבדים, ואעפ"כ יצאתם לחפשי, כן גם אתם לרבות עבדכם תשלחו חפשי.

ומה שנאמר לשון עברי ולא נאמר אחיך או ישראל וכו', לפי שכל זרע אברהם היו מעבר הנהר, ושם עובדי עבודה זרה היו אבותינו מעולם, ואחר שנכנסו בצל כנפי השכינה נקראו בשם ישראל, וזה החוטא שנמכר בגניבתו נקרא בשם עברי, כי אחז דרכי אבותיו של אברהם. ולשון עברי נופל ג"כ על העובר עבירה, ואע"פ שחטא ועבר עבירה מ"מ אחיך הוא, לכך נאמר אחיך העברי וגו' אבל מוכר עצמו שלא חטא, נאמר בו כי ימוך אחיך סתם ולא נאמר העברי. וטעם לשש שנים יעבוד, י"א שסתם שני שכיר שלש שנים, שנ' ונקלה כבוד מואב שלש שנים כשני שכיר (ישעיה טז, יד), והוטל עליו משנה שכר שכיר בעבור הקנס של כפל וכו', וי"א שזהו דוגמת כל השביעית שנבחרו למנוחה לזכר חידוש העולם, כמו השבת והשמיטה והיובל, כי כל שביעי נבחר למנוחה, וזה יותר נכון וקרוב לשמוע.

"אשר תשים לפניהם" כשולחן הערוך

שם

ברש"י "אשר תשים לפניהם" אמר לו הקב"ה למשה, לא תעלה על דעתך לומר, אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים, עד שתהא סדורה בפיהם כמ- שנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם טעמי הדבר ופירושו, לכך נאמר אשר תשים לפניהם, כשולחן הערוך ומוכן לאכול לפני האדם.

ורואים ברש"י יסוד, שכאשר אומרים לאדם משפטים ודינים צריך ג"כ ליתן לו טעם בענין, ולא סתם לומר משפטים ודינים בלי שום טעם, וזה צריך להיות כשולחן הערוך שאפשר לאכול בפה, כן תשים לפניהם, וזהו יסוד גדול בחינוך...

וכן נוסף דהרי יש מצוות בלי טעם, וכן איסורים שהם לכאורה בלי סיבה, אז מה הפירוש אשר תשים לפניהם כשולחן הערוך? אלא בזה באמת ישים לפניהם ותאמר להם אלו המצוות זה גזירת מלך ואין בהם סיבה שאנו יודעים אותה.

"נעשה ונשמע אמרו כאחד"

שמות כד, ז "ויקח ספר הברית ויקרא באזני העם ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע":

ולכאורה כאן זה כבר אחרי שהם שמעו את עשרת הדברות ואת כל הדינים בפרשת משפטים, אז מה זה שהם אמרו נעשה ונשמע, והיה צריך להיות כתוב ונשמע בפרשת יתרו בפרק י"ט פסוק ח', "ויענו כל העם יחדו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה", ולא כתוב ונשמע, ושם לפני שהם שומעים היה צריך להיות כתוב ונשמע?

וצ"ל שאין מוקדם ומאוחר בתורה, והפסוק אצלינו שהם אמרו נעשה ונשמע היה באמת ביתרו לפני שהם קיבלו את התורה, והפסוק שהם אמרו נעשה היה בפרשת משפטים לאחר שהם קיבלו את התורה והדינים, ועל כן הם אמרו רק נעשה, והראיה לכך מהגמרא בשבת דף פח. שההוא צדוקי אמר לרבא, שאתם עם פזיז שהקדמתם את הפה לאוזניים, שהייתם צריכים קודם לשמוע, ואם אתם מוכנים תקבלו את התורה, ואם לא לא, וע"כ שמה שכתוב כאן בפרשת משפטים נעשה ונשמע היה לפני מתן תורה. ועוד אפשר לומר שהם התכוונו שגם מה שה' יגיד לנו אח"כ נעשה ונשמע.

“ואלה המשפטים וגו’” ומפרש הזוהר “אלין סדרין דגלגוליא”.

ויש להבין בכוונת דברי הזוהר היאך יתפרש ואלה המשפטים לסדר הגלגולים?
ויבואר ע"פ המעשה הנ"ל:

מעשה שבאה לפני מרן החזו"א חבורת תלמידים משיבת פוניבו' בשאלה: מצאנו "שילינג" (מטבע) ברחוב, האם לא כדאי לחשוש שמא האובד לא מישמש עדיין בכיסו, וא"כ הרי זה בגדר "יאוש שלא מדעת" והמטבע אינה שייכת לנו. אמר להם: אין שום יסוד לחשוש כך, ואפ"ל אם יהיה יחיד שעדיין לא משמש, מ"מ שייך הממון למוצא מצד הדין. יתר ע"כ אין טעם לנהוג במקרה זה לפני משורת הדין, כי אלה הם כבשי דרחמנא, שמטבע זו האבודה מפלוני תגיע לידי פלוני... לשמע הדברים, פתח אחד מן החבורה והעיר: על הפסוק "ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם", ונאמר בזוה"ק "אלין סדריא דגלגולין", ומפרש הבעש"ט, שלפעמים מתחייב אדם בדין לשלם לחבירו ממון שאינו חייב בו הפעם ואין זאת אלא תשלום חוב מגלגול קודם.

נענע לו החזו"א בראשו, כמי שמסכים לדבריו, כשהוא טורח ומבאר לשאר הנוכחים את הענין לאשורו: הכוונה כמו במקרה דנן, שהמקרא אומר "אשר תשים לפניהם", דהיינו יש לסמוך על הדין "מצא מעות מפוזרין הרי אלו שלו". ולכאורה, אם יש חשש שמא לא משמש בכיסו, איך יהיה הדין דין אמת. אלא ודאי הענין קשור בסוד הגלגול, שמבקשים מן השמים להעביר ממון שלך לחברך כפירעון עבור מה שחבת לו בגלגול קודם. אך אם תמשמש בכיסך, הלא שוב אין הממון שלך ואין אתה פורע לו כי מהפקר זכה. לפיכך מסבבין בהשגחה פרטית שאתה לא תמשמש ולא תתייאש, ובינתיים ימצא חברך המטבע ויזכה בה ביושר כפי שהורו חכמים ובאופן זה יחזרו מעותיך לבעליהן מגלגול קודם...

(פאר הדור)

שבת שקלים

פרשת שקלים עוסקת בחיובו של כל אחד מישראל להביא את מחצית השקל עבור קרבנות הציבור שהקריבו בבית המקדש. בזמן שבית המקדש היה קיים הייתה מוטלת מצווה על כל אדם מישראל לתרום מחצית השקל בכל שנה ושנה, כדי לקנות את קרבנות הציבור לביהמ"ק. וקרבנות הציבור הם- "עולת התמיד", "המוספים", "הנסכים", "היין", "המנחות" ו"הקטורת". השבתות בהן נקראות הפרשיות: "שקלים" "זכור" "פרה" ו"החודש" הן פרשיות קדושות במיוחד. והרבי מרוז'ין אמר שבארבע פרשיות יכול כל יהודי להידבק בשכינה וכל פרשה אחת מהן היא כנג אות אחת משם הוי"ה. ועל כל אדם לנצל את הטהרה והקדושה הנשפעת בימים אלו כדי להתדבק בה' יתברך. ויהי רצון שנזכה בעזה"י לשפע האמור.

בברכת שלום ומבורך ואגוטען שבת!

העלון מוקדש השבוע לזכר הקדושים שנהרגו עקה"ש בער"ש פרשת יתרו בשכונת רמות בי-ם, ולרפואת הפצועים וכן לרפואת הר' אברהם נח בן יהודית שליט"א בתושח"י.

